

- ana sayfa
- yayımlar
- E.M.S.
- dergiler
- önemli notlar
- üfe - tüfe
- ödeme takvimi
- bağ - kur
- temsencilikler
- bize ulaşın

Maliye ve Sigorta Yorumları
Lale Sokak 15/4 Sıhhiye-
ANKARA

MENKUL KIYMET YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Erkan KARAARSLAN
Maliye Bakanlığı
Muhasebat Kontrolörü

1- GİRİŞ

Yatırım fonları, birçok bireysel yatırımcının parasını bir havuzda toplayan ve onlar adına portföy yönetimi yapan kurumlardır.

Yatırımcılardan fon toplayıp pay arz ederek çalışan yatırım fonlarının fiyatı toplam net aktiflerin pay sayısına oranına "pay değeri" adı da verilmektedir. (1) Yatırım fonlarının fiyatları hisse senetleri gibi alım satımda değişmemelerinde portföylerindeki menkul kıymetlerin değerlendirilmesine göre belirlenmektedir.

Yatırım fonları son yıllarda dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de geniş bir uygulama alanı bulmuş, yatırımcıların katılım belgeleri de yatırımcılar için cazip bir yatırım aracı haline gelmiştir.

Yatırım fonları esas olarak aynı finansal amaç ve hedefleri benimseyen kişiler için onlar adına yatırım yapan kurumlar olma özelliğini taşımaktadırlar. Özellikle küçük yatırımcıların tasarrufları ağırlıklı olmak üzere ekonomik kullanabilirliği olan büyük fonlar oluşturulması ve ekonomiye aktarılmasına imkân vermesi sebebiyle sermaye piyasası en önemli kurumları arasında yer almaya başlamıştır. (2)

Fon portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az % 25'i devamlı olarak mevzuata göre özelleştirme kazanan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırımcıların A tipi, diğeri olarak adlandırılmaktadır.

2- YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Yatırım fonlarının vergilendirilmesini çeşitli yönlerden değerlendirmek gerekmektedir. Bu nedenle konu yatırımcıların

MENKUL KIYMET YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Erkan KARAARSLAN
www.erkankaraarslan.org

1- GİRİŞ

Yatırım fonları, birçok bireysel yatırımcının parasını bir havuzda toplayan ve onlar adına portföy yönetimi yapan finansal kurumlardır.

Yatırımcılardan fon toplayıp pay arz ederek çalışan yatırım fonlarının fiyatı toplam net aktiflerin pay sayısına oranıdır. Bu orana "pay değeri" adı da verilmektedir.¹ Yatırım fonlarının fiyatları hisse senetleri gibi alım satımda değişmemekte, gün sonlarında portföylerindeki menkul kıymetlerin değerlendirilmesine göre belirlenmektedir.

Yatırım fonları son yıllarda dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de geniş bir uygulama alanı bulmuş, yatırım fonu katılım belgeleri de yatırımcılar için cazip bir yatırım aracı haline gelmiştir.

Yatırım fonları esas olarak aynı finansal amaç ve hedefleri benimseyen kişiler için onlar adına yatırım yapan kuruluşlar olma özelliğini taşımaktadırlar. Özellikle küçük yatırımcıların tasarrufları ağırlıklı olmak üzere ekonomik anlamda kullanabilirliği olan büyük fonlar oluşturulması ve ekonomiye aktarılmasına imkân vermesi sebebiyle sermaye piyasalarının en önemli kurumları arasında yer almaya başlamıştır.²

¹ Gürman TEVFİK, Dünya'da ve Türkiye'de Yatırım Fonları, (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1995), s. 1.

² Ahmet KIRMAN, Yatırım Fonları, Katılma Belgeleri ve Vergilendirme Esasları, (İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Yayın No:202, 1999), s. 13

Fon portföy değerinin aylık ağırlıklı ortalama bazda en az % 25'i devamlı olarak mevzuata göre özelleştirme kapsamına alınan Kamu İktisadi Teşebbüsleri dahil Türkiye'de kurulmuş ortaklıkların hisse senetlerine yatırmış fonlar **A tipi**, diğerleri **B tipi** olarak adlandırılmaktadır.

2- YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Yatırım fonlarının vergilendirilmesini çeşitli yönlerden değerlendirmek gerekmektedir. Bu nedenle konu yatırım fonu katılma belgeleri kar paylarının vergilendirilmesi ve yatırım fonu katılma belgeleri alım satım kazançlarının vergilendirilmesi şeklinde önce iki ana başlıkta incelenecektir. Daha sonra vergilendirme gerçek kişiler açısından tam ve dar mükellef olunmasına göre ve kurumlar açısından tam ve dar mükellef olunmasına göre incelenecektir. Son olarak 5281 sayılı "Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumuna İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"³ hükümlerine göre 1.1.2006 tarihinden sonra yapılacak vergilendirme ele alınacaktır.

Bu düzenlemelerin ardından yatırım fonlarının vergilendirilmesi hususu bir tablo olarak sunulacaktır.

2.1 YATIRIM FONLARI KATILMA BELGELERİ KAR PAYLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

"Gelir Vergisi Kanunu Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu katılma belgelerine fon tarafından ödenen kar paylarını menkul sermaye iradı olarak kabul etmektedir. Dolayısıyla katılma belgeleri kar paylarının vergilendirilmesi menkul sermaye iratları ile ilgili vergileme prensipleri dikkate alınarak yapılmaktadır."⁴

2.1.1 Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Tevkifat Yapılması Suretiyle Vergilendirilmesi

Yatırım fonu katılma belgesini çıkaran fon bünyesinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-a maddesine göre vergi tevkifatı yapılmaktadır.⁵ Buna göre; portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymet yatırım fonu ile aynı nitelikteki menkul kıymet yatırım ortaklıklarında (**A tipi**) % 0; portföyündeki hisse senetleri % 25'in altında bulunan menkul kıymet yatırım fonları ile aynı nitelikteki, menkul kıymet yatırım ortaklıklarında (**B tipi**) % 10 oranında tevkifat yapılmaktadır.

2.1.2 Tam Mükellef Gerçek Kişilerde Vergilendirme

a- Türkiye'de Kurulu Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Edilen Kar Paylarının Vergilendirilmesi

Ülkemizde menkul kıymet yatırım fonları katılma belgeleri kar payları 1999 yılından bu yana geçici maddeler ile beyan dışı bırakılmaktadır. **Bu konudaki düzenleme Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 55. maddesinde yer almaktadır.** Bu madde Gelir Vergisi Kanunu'na 11.08.1999 gün ve 4444 sayılı Kanunun 3. maddesi ile eklenmiştir. Madde'de en son değişiklik 31.12.2004 tarih ve 25.687 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5281 sayılı Kanunun 43. maddesiyle yapılmıştır. Gelir Vergisi Kanununun Geçici 55. maddesinde; "1.1.1999 - 31.12.2005 tarihleri arasında, elde edilen ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin, 7, 12 ve 14 numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kar payları veya bu fonların katılma belgelerinin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında alım satımından elde edilen kazançlar ile Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon

³ 31.12.2004 tarih ve 25687 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

⁴ Faruk, SABUNCU, Filiz KESKİN, Gerçek Kişilerde Para ve Sermaye Piyasası Araçlarından Elde Edilen Gelirlerin Vergilendirilmesi, (İstanbul: Beta Yayın Dağıtım, 2005), s. 178.

⁵ Özlem Gözde KARABULUT, "Menkul Kıymetler ve Diğer Sermaye Piyasası Araçlarından Elde Edilen Gelirlerin Vergilendirilmesinde 5281 Sayılı Kanun İle Yapılan Düzenlemeler", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 199, Nisan – 2005, s. 143.

borsalarında yapılan işlemler sonucunda elde edilen kazançlar için, yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticari işletmeye dahil olan bu gelirler, bu maddenin kapsamı dışındadır.” hükmü yer almaktadır. Bu hükme göre, Türkiye’de kurulu yatırım fonları katılma belgelerinden elde edilen kar payları için 31.12.2005 tarihine kadar beyanname verilmeyecek, başka gelirler nedeniyle beyanname verilse dahi bu kar payları beyannameye dahil edilmeyecektir.

b- Yurt Dışında Kurulu Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Edilen Kar Paylarının Vergilendirilmesi

Türkiye’de yerleşik gerçek kişilerin yurt dışında kurulu yatırım fonlarına ait katılma belgelerini fona iade etmek suretiyle elde ettikleri kar payları, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmadığından, Gelir Vergisi Kanunu’nun 86-1-d maddesi uyarınca elde edilen gelirlerin 600 milyon lirayı (2005 yılında 800 YTL) aşması halinde tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu’nun 123. maddesinde; “Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye’de tarh edilen Gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.” hükmü yer almaktadır. Buna göre, tam mükellef gerçek kişilerin yabancı bir ülkede ödemiş oldukları benzer vergilerin bulunması halinde bunların, söz konusu kar paylarının Türkiye’deki kazanca dahil edilmesi koşuluyla mahsup edilebileceği öngörülmüştür.⁶

2.1.3 Dar Mükellef Gerçek Kişilerde Vergilendirme

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 55. maddesi gereğince menkul kıymet yatırım fonu katılma belgeleri kar payları 31.12.2005 tarihine kadar beyana tabi değildir. Bu hükmün uygulanmasında tam veya dar mükellef gerçek kişi ayrımı yapılmamıştır.

Ayrıca, Dar mükellef gerçek kişilerin yurt dışında kurulu yatırım fonlarına ait katılma belgelerinden elde ettikleri kar paylarını teşkil eden sermayenin Türkiye’ye yatırılması koşulu gerçekleşmediğinden bu gelirleri için beyanname verilmeyecektir.

2.1.4 Tam Mükellef Kurumlarda Vergilendirme

Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 8. maddesinin 1 numaralı bendinde, kurumların tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar kurumlar vergisinden müstesna tutulmuş olmakla birlikte, bu istisnanın yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen kar payları için uygulanmayacağı belirtilmektedir. **Bu nedenle kurumlar tarafından yatırım fonu katılma belgelerinden sağlanan her türlü gelir tümüyle dönem kazancına eklenecektir.**

Bu durumda, kurumlar tarafından yatırım fonları katılma belgeleri ile yatırım ortaklıkları kar paylarından elde edilen gelirler, genel usuller çerçevesinde kurumların diğer kazanç ve iratlarının tabi olduğu statüde vergilenecek ve istisna kapsamında olmayacaktır.

Ayrıca, “Kesilen vergilerin mahsubu” başlıklı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 44. maddesinde, yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen kar payları üzerinden fon veya ortaklık bünyesinde ödenen vergilerin, katılma belgesi kar payını elde eden ve bu gelirini beyan eden kurumun beyanname gösterilen kazançlardan mahsup etme olanağı tanınmıştır. Mahsubu gereken miktar beyanname üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden fazla olduğu takdirde, aradaki fark kuruma iade edilebilecektir.

Önceki bölümlerde belirtildiği gibi, yatırım fonu katılma belgesini çıkaran fon bünyesinde, Gelir Vergisi Kanunu’nun 94/6-a maddesine göre vergi tevkifatı yapılmaktadır. Buna göre; portföyündeki hisse

⁶ Ahmet EROL, A. Ercan YILDIRIM, Menkul Kıymetlerin Vergilendirilmesi, (Ankara: Yaklaşım Yayınları, 2002), s. 47.

senetleri % 25'in altında bulunan menkul kıymet yatırım fonları ile aynı nitelikteki menkul kıymet yatırım ortaklıklarında (**B tipi**) % 10 oranında tevkifat yapılmaktadır. A tipi fonlarda tevkifat oranı 0 olduğundan, sadece B tipi fonlardan kar payı elde eden kurumlar için mahsup söz konusu olacak; mahsup edilemeyen bölüm ise, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 44. maddesine göre red ve iade edilebilecektir.

2.1.5 Tam Mükellef Kurumlarda Döviz Yatırım Fonlarının Vergilendirilmesi

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "İstisnalar" başlıklı 8. maddesinin 4-a ve b bentlerindeki parantez içi (döviz yatırım fonları hariç) hükümleri ile döviz yatırım fonları istisna kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu durumda, döviz yatırım fonu kar payları üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-a maddesine göre değil, dağıtılan kar payları üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-b-i maddesine göre fon bünyesinde % 10 vergi tevkifatı yapılmaktadır. Kesinti yoluyla ödenen bu vergiler Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 44. maddesine göre hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilmektedir.

2.1.6 Dar Mükellef Kurumlarda Vergilendirme

a- Türkiye'de İşyeri Veya Daimi Temsilcisi Bulunan Dar Mükellef Kurumların Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Ettikleri Kar Paylarının Vergilendirilmesi

Dar mükellef kurumun Türkiye'deki ticari işletmesinin aktifine kayıtlı olan, yatırım fonları katılma belgelerinden elde edilen kar payları Gelir Vergisi Kanunu'nun 75. maddesinin son fıkrası hükmüne göre ticari kazancın bir unsuru olarak dikkate alınacaktır.

"Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinin son fıkrasında; dar mükellefiyete tabi kurumların kurum kazançlarının, ticari kazanç gibi tespit edilmesi gereken kazanç ve iratlar da dahil olmak üzere, ticari ve zirai kazançlar dışında kalan kazanç ve iratlardan ibaret bulunması halinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun bu gibi kazanç ve iratların tespiti hakkındaki hükümlerinin kurumlar vergisi matrahının tespitinde de uygulanacağı belirtilmektedir."⁷

Bu durumda, dar mükellef kurumların, yatırım fonları katılma belgelerinden elde ettikleri kar paylarını, Gelir Vergisi Kanunu'nun 75 ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinin son fıkraları uyarınca kurum kazancının tespitinde ticari kazancın bir unsuru olarak kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan etmeleri gerekecektir.

b- Türkiye'de İşyeri Veya Daimi Temsilcisi Bulunmayan Dar Mükellef Kurumların Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Ettikleri Kar Paylarının Vergilendirilmesi

Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi bulunmayan dar mükellef kurumların elde ettiği kar payları, ticari kazanç değil menkul sermaye iradı niteliğindedir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 24. maddesine göre, dar mükellefiyete tabi kurumların ticari kazanç, zirai kazanç ve diğer kazanç ve iratları dışında kalan kazanç ve iratları üzerinden vergi tevkifatı yapılacaktır. Ancak yatırım fonu katılma belgesinden elde edilen kar payları Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-a maddesine göre vergi tevkifatına tabi tutulduğundan, bunlar üzerinden ayrıca Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 24. maddesine göre tevkifat yapılmayacaktır.

Ticari kazanç, zirai kazanç ve diğer kazanç ve iratlar dolayısıyla yıllık beyanname vermek durumunda olmayan dar mükellef kurumların kar payları için beyanname vermeleri ihtiyaridir. Ancak, tevkif suretiyle vergilendirilen kazançlar için beyanname verilmesi ya da bu madde kapsamına girmeyen kazançlar için verecekleri yıllık veya özel beyannameye bu iratları dahil etmeleri halinde, elde ettikleri yatırım fonu katılma belgeleri kar paylarını beyannameye dahil etmeleri zorunludur.

⁷ Ahmet EROL, A. Ercan Yıldırım, s. 64.

Dar mükellef kurumun Türkiye’de temsilcisinin bulunmadığı durumlarda ise, söz konusu kazanç ve iradı dar mükellef kuruma sağlayan aracı kuruluş adına kurumlar vergisi tarh edilecektir.⁸

2.2 5281 SAYILI “VERGİ KANUNLARININ YENİ TÜRK LİRASINA UYUMU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN” SONRASINDA YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

“Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”⁹ Türk Vergi Sisteminde önemli düzenlemeler getirmektedir.

“5281 sayılı Kanun’la Gelir Vergisi Kanunu’na eklenen geçici 67. maddenin (8) numaralı bendi uyarınca, **1.1.2006 tarihinden itibaren**, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden istisna olmaya devam edecek; fakat istisna kazanç üzerinden A Tipi – B Tipi ayrımı yapmaksızın % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.”¹⁰

Gelir Vergisi Kanunu’nun Geçici 67. maddenin 8 numaralı bent hükmü aşağıdaki gibidir.

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılsın veya dağıtılmasın %15 oranında vergi tevkifatına tabi tutulur. Bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmez. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. **Ticari işletmeye dahil olan bu nitelikteki gelirler, bu fıkra kapsamı dışındadır.**

Yukarıda anılan 8 numaralı Bent hükmüne göre, hem A Tipi hem de B Tipi menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan ve kurumlar vergisinden istisna tutulan kazançları üzerinden % 15 oranında tevkifat yapılacaktır. Bu kazançlar üzerinden 94. madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmayacaktır.

Bu hüküm neticesinde 1.1.2006 tarihinden itibaren, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesi açısından, fon tipi (A ve B Tipi) ayrımının bir önemi kalmamaktadır.

2.3 YATIRIM FONLARI KATILMA BELGELERİ ALIM SATIM KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

Katılma belgelerinin yatırım fonuna geri satılmasından elde edilen kazançlar ile üçüncü kişilere satılmasından elde edilen kazançları ayrı gelir grupları içinde değerlendirilmektedir. Buna göre, katılma belgesinin tekrar ait olduğu fona satılması durumunda sağlanan kazanç kar payı olarak, üçüncü kişilere satılması durumunda ise alım satım kazancı (diğer kazanç ve iratlar) olarak nitelendirilmektedir.

5281 sayılı Kanun öncesinde; Gelir Vergisi Kanunu’nun 56. maddesinin D fıkrasının 1 numaralı bendinde; “İvazsız olarak iktisap edilenler hariç olmak üzere; hisse senetlerinin iktisap tarihinden başlayarak üç ay içinde veya iktisaptan evvel elden çıkartılmasından sağlanan kazançlar ile diğer menkul kıymetlerin (**menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgeleri hariç**) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,” hükmü getirilmiştir. Bu hükümlerle, menkul kıymet yatırım fonu katılma belgelerinden sağlanan alım satım kazançlarının değer artışı kazancı olmasına rağmen, parantez içi düzenlemeyle bu

⁸ Ahmet EROL, A. Ercan Yıldırım, s. 65.

⁹ 31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁰ Hakan AY, Gündoğan DURAK, 5281 Sayılı Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, (Ankara: TÜRMOB Yayınları, Sayı 2005-2), s. 27.

kazançlar vergiden istisna tutulmuştur.¹¹ Menkul kıymet yatırım fonunun (A) veya (B) Tipi olması durumu değiştirmeyecek ve her iki tip fonun üçüncü kişilere satılmasından elde edilen kazançlar için beyanname verilmeyecektir.

Bu istisna hükmünün uygulanmasında mükellefiyet şeklinin bir önemi bulunmamaktadır. Tam mükellef gerçek kişiler gibi dar mükellef gerçek kişiler de bu istisnadan yararlanacak ve menkul kıymet yatırım fonları katılma belgelerinin fon dışındaki üçüncü kişilere satılmasından elde edilen kazançlar beyan edilmeyecektir.

5281 sayılı Kanunla yapılan düzenleme neticesinde, bu fonların katılma belgelerinin, fona satımı dışında, **İMKB’de** alım satımından elde edilen kazançlar da geçici 55. madde kapsamına dahil edilmiştir. Dolayısıyla katılma belgelerinin İMKB’de alım satımından elde edilen kazançlar içinde yıllık beyanname verilmeyecek, diğer gelirler için verilecek beyannameye bu kar payları dahil edilmeyecektir. Buna göre, **2005 takvim yılında** gerçek kişiler tarafından menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerine ödenen kar payları ile bu belgenin **İMKB’de alım satımından elde edilen kazançlar** için yıllık beyanname verilmeyecek; diğer gelirler için verilecek beyannameye bu kar payları dahil edilmeyecektir.

“**1.1.2006 tarihinden itibaren** 5281 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununa işlenen Geçici 67. maddede menkul kıymet yatırım fonlarının katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesi, menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım satımı suretiyle elde edilen gelirler üzerinden, geçici 67. maddede öngörülen % 15’lik tevkifat yapılmayacaktır. % 15’lik tevkifat, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları üzerinden A Tipi – B Tipi ayrımı olmaksızın yapılacaktır.”¹²

¹¹ Ahmet EROL, A. Ercan Yıldırım, s. 179.

¹² Hakan AY, Gündoğan DURAK, s. 52.

YATIRIM FONLARININ VERGİLENDİRİLMESİ	
Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Tevkifat Yapılması Suretiyle Vergilendirilmesi	
Mevcut Durum	5281 Sayılı Kanun Sonrası
Yatırım fonu katılma belgesini çıkaran fon bünyesinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-a maddesine göre vergi tevkifatı yapılmaktadır. Buna göre; (A tipi) fonlarda % 0; (B tipi) fonlarda ise % 10 oranında tevkifat yapılmaktadır.	5281 sayılı Kanun'la GVK'ya eklenen geçici 67. maddenin (8) numaralı bendi uyarınca, 1.1.2006 tarihinden itibaren, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden istisna olmaya devam edecek; fakat istisna kazanç üzerinden A Tipi – B Tipi ayrımı yapılmaksızın % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.
Yatırım Fonları Katılma Belgeleri Kar Paylarının Vergilendirilmesi	
Tam Mükellef Gerçek Kişilerin Türkiye'de Kurulu Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Edilen Kar Paylarının Vergilendirilmesi	Elde edilen kar payları için beyanname verilmeyecek, başka gelirler nedeniyle beyanname verilse bile bu kar payları beyannameye dahil edilmeyecektir.
Tam Mükellef Gerçek Kişilerin Yurt Dışında Kurulu Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Edilen Kar Paylarının Vergilendirilmesi	Tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmadığından, Gelir Vergisi Kanunu'nun 86-1-d maddesi uyarınca elde edilen gelirlerin belli bir tutarı aşmaması halinde tamamının beyan edilmesi gerekmektedir.
Dar Mükellef Gerçek Kişilerde Vergilendirme	Gelir Vergisi Kanununun Geçici 55. maddesi gereğince menkul kıymet yatırım fonu katılma belgeleri kar payları 31.12.2005 tarihine kadar beyana tabi değildir.
Tam Mükellef Kurumlarda Vergilendirme	Kurumlar tarafından yatırım fonu katılma belgelerinden sağlanan her türlü gelir tümüyle dönem kazancına eklenecektir. B tipi fonlardan kar payı elde eden kurumlar için mahsup söz konusu olacak
Tam Mükellef Kurumlarda Döviz Yatırım Fonlarının Vergilendirilmesi	Döviz yatırım fonu kar payları üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-a maddesine göre değil, dövizli kar payları üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-b-i maddesine göre fon bünyesinde % 10 vergi tevkifatı yapılmaktadır.
Türkiye'de Şeyi Veya Daimi Temsilcisi Bulunan Dar Mükellef Kurumların Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Ettikleri Kar Paylarının Vergilendirilmesi	GVK'nın 75 ve KVK'nın 13. maddesinin son fıkraları uyarınca kurum kazancının tespitinde ticari kazancın bir unsuru olarak kurumlar vergisi beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.
Türkiye'de Şeyi Veya Daimi Temsilcisi Bulunmayan Dar Mükellef Kurumların Yatırım Fonları Katılma Belgelerinden Elde Ettikleri Kar Paylarının Vergilendirilmesi	KVK'nın 24. maddesine göre, dar mükellefiyete tabi kurumların ticari kazanç, zirai kazanç ve diğer kazanç ve iratları dışında kalan kazanç ve iratları üzerinden vergi tevkifatı yapılacaktır. Ancak yatırım fonu katılma belgesinden elde edilen kar payları vergi tevkifatına tabi tutulduğundan, bunlar üzerinden ayrıca tevkifat yapılmayacaktır.
Yatırım Fonları Katılma Belgeleri Alın Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi	
5281 Sayılı Kanun Öncesi	2005 Takvim Yılında
Menkul kıymet yatırım fonu katılma belgelerinden sağlanan alım satım kazançlarının değer artışı kazancı olmasına rağmen, parantez içi düzenlemeyle bu kazançlar vergiden istisna tutulmuştur. Fonların üçüncü kişilere satılmasından elde edilen kazançlar için beyanname verilmeyecektir.	2005 takvim yılında gerçek kişiler tarafından menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgelerine ödenen kar paylarıyla bu belgenin VİKB'de alım satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmeyecek; diğer gelirler için verilecek beyannameye bu kar payları dahil edilmeyecektir.

3- SONUÇ

Ülkemizin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin ortak sorunu yatırımların finansmanı için gerekli olan kaynağın sağlanmasında karşılaşılan güçlüklerdir. Gelişme sürecindeki ülkelerde tasarrufların yetersizliği yanında ikinci bir sorun da bu birikimlerin ekonomik kalkınmaya hizmet edecek alanlara kanalize edilmesinde yaşanmaktadır. Zira, bir yandan yerleşik alışkanlıklardan vazgeçilememesi,

diğer yandan da bu tür ülkelerde yeterli güven ortamının yaratılamaması birikimlerin üretken olmayan biçimde, örneğin altın, yabancı para gibi araçlarda, hatta çok düşük getirilerle yurt dışı finans kurumlarında tutulmasına neden olabilmektedir.

Bu nedenlerledir ki, bugün, gelişme sürecini tamamlamış, ya da halen bu süreçte olan ülkelerin hemen hepsinde sermaye piyasası düzenlemeleri tasarrufların ulusal kalkınmaya hizmet edecek biçimde sermaye piyasası araçlarına yatırılmasını özendirici hükümler taşımaktadır.

Finansal yatırım araçları gelirlerinin vergilenmesi bugün en gelişmiş ekonomilerde bile sorun olmaya devam etmektedir. Özellikle açık kambiyo rejimine sahip ülkelerde, teknolojinin sağladığı olanaklardan da yararlanmak suretiyle, menkul sermaye çok kolaylıkla vergi yükünden kaçınabilmekte veya vergi yükünü en aza indirebilmektedir.

Yukarıdaki bölümlerde açıklandığı üzere yatırım fonlarının vergilendirilmesi hususunda mevzuatta karışıklıklar bulunmaktadır. 5281 sayılı Kanun ile tüm finansal piyasalardaki araçların olduğu gibi yatırım fonlarının vergilendirilmesi hususunda da önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu düzenlemeyle 1.1.2006 tarihinden itibaren, menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları kurumlar vergisinden istisna olmaya devam edecek; fakat istisna kazanç üzerinden A Tipi – B Tipi ayrımı yapılmaksızın % 15 oranında tevkifat yapılacaktır

Bu düzenleme, mükellef açısından, beyan zorunluluğu getirmemesi ve basit bir sistem öngörmesi nedeniyle olumludur.

Devlet açısından ise, A Tipi fonlarda vergilemeye başlanması ve B Tipi fonlarda ise tevkifat oranlarını yükseltmesi nedeniyle de önemli bir gelir kaynağı sağlayacağı için olumludur.

Ancak, 5281 sayılı Kanun ile yine, Menkul Sermaye İratları ve Değer Artış Kazancı kavramları, “Para ve Sermaye Piyasası Araçlarının Vergilendirilmesi” başlığı altında, ayrı bir bölümde yeniden yazılmamış, geçici maddelerden ve maddeler arası karışık bağlantılardan vazgeçilmemiştir.